

Vrednovanje mrežnih stranica fakultetskih knjižnica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera

Maganjić, Dino

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:707141>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-05-28**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Preddiplomski studij Informatologije
Dino Maganjić

**Vrednovanje mrežnih stranica fakultetskih knjižnica
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera**
Završni rad

Mentor: doc.dr.sc. Jelena Lakuš
Komentor: Snježana Stanarević, asistentica

Osijek, 2012. godina

SADRŽAJ

1.UVOD	4
2.POTREBA ZA IZRADOM MREŽNIH STRANICA KNJIŽNICA.....	4
3.KAKO PRAVILNO DIZAJNIRATI MREŽNU STRANICU KNJIŽNICE?	6
4.SMJERNICE ZA IZRADU MREŽNIH STRANICA KNJIŽNICA.....	7
4.1.Osnovni sadržajni elementi mrežnih stranica knjižnica	9
5. PREGLED MREŽNIH STRANICA FAKULTETSKIH KNJIŽNICA NA SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA STROSSMAYERA	11
5.1. Kriteriji istraživanja	11
6. ISTRAŽIVANJE	11
6.1. Mrežna stranica knjižnice Ekonomskog fakulteta u Osijeku	11
6.2. Mrežna stranica knjižnice Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku	12
6.3. Mrežna stranica knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku	12
6.4. Mrežna stranica knjižnice Građevinskog fakulteta u Osijeku	13
6.5. Mrežna stranica knjižnice Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.....	13
6.6. Mrežna stranica knjižnice Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku.....	13
6.7. Mrežna stranica knjižnice Prehrambeno - tehnološkog fakulteta u Osijeku....	14
6.8. Mrežna stranica knjižnice Strojarskog fakulteta u Slavonskom Brodu	15
6.9. Mrežna stranica knjižnice Učiteljskog fakulteta u Osijeku.....	15
6.10. Mrežna stranica knjižnice Medicinskog fakulteta u Osijeku.....	15
6.11. Mrežna stranica knjižnice Pravnog fakulteta u Osijeku	16
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	17
8.ZAKLJUČAK.....	19

Sažetak

U ovom će se radu iznijeti rezultati vrednovanja mrežnih stranica fakultetskih knjižnica koje su dio Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Na početku će se utvrditi koja su pravila kvalitetnog dizajniranja mrežne stranice, prije svega mrežne stranice knjižnice, pri čemu se može primijetiti da stvaratelj mrežne stranice treba koristiti što manje detalja i boja jer minimalistički dizajn pomaže čitljivosti i preglednosti. Istraživanje je provedeno pregledavanjem mrežnih stranica fakulteta i fakultetskih knjižnica, a usmjereno je na analizu usluga koje se nude na tim stranicama. Nadalje, prikazat će se tablica s elementima koji su potrebni kako bi mrežna stranica knjižnice bila kvalitetna i obavijesna. Cilj istraživanja je provjeriti jesu li mrežne stranice knjižnica na sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera kvalitetno napravljene i pružaju li svojim korisnicima sve potrebne informacije i izvore koje mogu koristiti za svoje akademsko obrazovanje, ali i izvan okvira studija. Istraživanjem mrežnih stranica fakultetskih knjižnica na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera može se primijetiti da su se stvaratelji stranica držali osnovnih uputa pri izradi stranica, kao i osnovnih elemenata koje svaka mrežna stranica knjižnice mora sadržavati. Rezultati su odraz kvalitetnog rada knjižničara na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera, ali postoji još elemenata koje moraju integrirati na mrežnim stranicama kako bi bile kvalitetnije.

Ključne riječi: mrežne stranice, fakultetske knjižnice, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

1. UVOD

Kao posljedica razvoja informacijskog društva, a ujedno i razvoja informacijske tehnologije, knjižnice postaju informacijska središta koja svojim korisnicima nude pristup sve većem broju informacija. Kako bi što bolje zadovoljili potrebe svojih korisnika te što brže pronalazili bitne obavijesti i informacije, knjižnice se moraju prilagoditi novom okruženju. Mrežne stranice, o kojima će biti riječi u ovom radu, igraju bitnu ulogu u savladavanju prepreka koje se često postavljaju knjižničarima i knjižnicama, poput udaljenosti korisnika od knjižnice ili problema informiranja korisnika o prostoru i sadržaju knjižnice. Vidljive usluge na mrežnim stranicama knjižnica od velike su pomoći korisnicima kojima se pruža mogućnost da saznaju sve što ih zanima o knjižnici na jednom mjestu, a opće informacije poput radnog vremena ili lokacije te brojeva za kontaktiranje uvelike olakšavaju korisnicima da što uspješnije komuniciraju s knjižničarima te da se lako mogu poslužiti brojnim uslugama koje knjižnice nude.

2. POTREBA ZA IZRADOM MREŽNIH STRANICA KNJIŽNICA

Zašto baš Internet? Zašto mrežne stranice? Paul Sturges navodi Internet kao "medij koji stvara gotovo isto onoliko zabrinutosti koliko i entuzijazma."¹ Naime, zabrinutost spominje u vidu poruka mržnje, pornografskih stranica, raznih oblika rasizma i ženomrštva te drugih štetnih poruka koje se mogu pronaći na internetu, ali se osvrće i na mjere sigurnosti (kodiranje sadržaja, šifriranje, stručni timovi za provjeru sadržaja) te pozitivne strane interneta, prije svega komunikacija i dostupnost sadržaja.²

Prema Stojanovski i Pažur Internet je "postao glavno oruđe, kako za pristup informacijama, tako i za osiguravanje vlastitih mrežnih usluga. Razvoj prijateljskih alata za izradu web stranica omogućio je i knjižničarima skromnog tehničkog znanja izradu mrežnih stranica svoje knjižnice"³

¹ Sturges, Paul. Internet i sveučilišne knjižnice: nekoliko problematičnih točaka. Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 3, 1/2 (1999), str. 5.

² Usp. Ibid, str. 7-11.

³ Stojanovski, Jadranka; Pažur, Ivana. Hrvatske knjižnice na webu: prosudba sadržaja.// Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, (2002), str. 83-101.

Prema Lazzarich, "Knjižnica u globalnom okruženju komunicira s korisnikom putem osoblja te klasičnih i elektroničkih medija, odašiljući mu informaciju koju sama proizvodi ili pronalazi"⁴

Mrežne stranice knjižnica, kao i elektronička pošta sve više postaju osnovno sredstvo komunikacije uz koje se vezuje formiranje cjelovitih skupina korisnika koji će primati određene informacije, biti pravovremeno obaviješteni o novim publikacijama i novim informacijama te će biti u mogućnosti kvalitetnije koristiti knjižnične usluge.⁵

Preduvjet kvalitetnoj usluzi mora biti lako dostupna i pretraživa mrežna stranica koja će svojim dizajnom odgovarati potrebama svoga okruženja i vremena. Informacije koje će se nalaziti na mrežnoj stranici knjižnice moraju se redovito ažurirati i biti pravovremene, a uz to moraju biti obavijesne. Odličan primjer spomenutog se može vidjeti na slici ispod.

Slika 1. Grafički prikaz potrebnih elemenata knjižnične mrežne stranice⁶

Ono što se može zaključiti iz prikazanog je da bi mrežne stranice morale funkcionirati kao svojevrsni portal koji će svakom korisniku omogućiti da sve izvore traži isključivo s njega.⁷ Naime, mrežne stranice fakultetske knjižnice, kao i mrežne stranice knjižnice, imaju ulogu virtualnog portala koji u virtualnom obliku zamjenjuje

⁴ Lazzarich, L. koliko mrežne stranice knjižnica mogu pomoći ili odmoći u promidžbi? // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 46(2003[i.e. 2004]), 3/4, str. 119-124. str. 120.

⁵ Usp. Ibid, str. 120-121.

⁶ Ibid, str. 121.

⁷ Usp. Ibid

fizičke materijale poput ulaznih vrata, putokaza, plakata i znakovnih oznaka, kataloga i zbirki publikacija, a ujedno zamjenjuje i fizičke osobe, odnosno knjižničare.⁸

Izgled i funkcionalnost mrežne stranice knjižnice ovise o vrsti knjižnice, a kod fakultetske knjižnice potrebno se usmjeriti na tri cilja knjižnice. Spomenuti ciljevi su istraživanje, obrazovanje i javna djelatnost.⁹

3. KAKO PRAVILNO DIZAJNIRATI MREŽNU STRANICU KNJIŽNICE?

Na temelju postojećih izvora koji govore o izgradnji mrežnih stranica knjižnica te rastućeg broja mrežnih stranica knjižnica u Hrvatskoj, može se zaključiti da knjižničari danas prepoznaju važnost izrade mrežnih stranica koje su jednostavne za korištenje kako bi korisnici što brže mogli doći do potrebnih informacija i izvora.

Na primjeru mrežnih stranica fakultetskih knjižnica u Sjedinjenim Državama¹⁰, jednostavna i informativna mrežna stranica imperativ je za svaku knjižnicu koja svojim korisnicima želi omogućiti pretraživanje i pregledavanje svog kataloga, informacije o radnom vremenu i lokaciji, e-mail adrese svojih djelatnika radi dodatnog informiranja, a ujedno se pruža i mogućnost informiranja korisnika o povijesti knjižnice i raznim sadržajima vezanim uz ustanovu. U narednom će odlomku biti govora o jednostavnim rješenjima za bolju preglednost i olakšano snalaženje i korištenje mrežnih stranica knjižnica.

Kao prvo, od velike je važnosti imati poveznicu u obliku pomoći koja će korisnicima poslužiti u slučaju da ne znaju što da dalje rade ili ne mogu pronaći određeni izvor. Preporučena lokacija za ovu poveznicu je obično u gornjem desnom kutu. Nadalje, preporučeno je korištenje istih, odnosno jedinstvenih dizajnerskih elemenata, poput istog fonta ili boja, ali jednako tako bi trebalo biti dosljednosti i u obliku pozadine stranice i terminologije. Poveznica na mrežnu stranicu knjižnice izravno sa stranice matične ustanove ili institucije utječe na vidljivost knjižnice te

⁸ Usp. McGillis, Louise; Toms, Elaine G. Usability of the academic library web site: implications for design. 2001. URL: <http://crl.acrl.org/content/62/4/355.full.pdf> (2012-05-15), str. 355.

⁹ Usp. Stover, Mark. The Mission and Role of the Library Web Site URL: <http://misc.library.ucsb.edu/universe/stover.html>

¹⁰ Usp. Radford, Marie L. User 2.0: Innovative Library Sites: (Part 1 - Academic Libraries). // Library Garden blog. URL: <http://librarygarden.blogspot.com/2007/02/user-20-innovative-library-sites-part-1.html>

poboljšava korištenje knjižničnih mrežnih resursa. Korištenje jedne alatne trake ili trake za navigaciju te korištenje različitih boja za poveznice koje je korisnik posjetio i poveznice koje korisnik nije posjetio imaju ogroman efekt na upotrebljivost i korisnost mrežne stranice, a sam raspored stranice bi trebao obuhvaćati što manje *scrollanja* koje predstavlja izraziti napor korisnicima.¹¹

U pogledu estetike, mrežne stranice knjižnica i sličnih ustanova nisu blogovi ili slične osobne stranice koje će sadržavati široki spektar bolja, detalja i animacija. Mrežne stranice bi trebale imati do tri ili četiri boje, prije svega da su komplementarne kako bi zadržali jednostavnost.

Fleksibilnost je bitan element kvalitetnog dizajna, a nju se može postići organizacijom informacija prema tipu dokumenta, poput predmeta koji će korisnik pretražiti. Također, fleksibilnost se postiže smanjenjem broja *klikanja* koje korisnik mora obaviti da bi došao do željenog izvora, te objašnjavanjem što određena baza podataka sadrži i koja područja obuhvaća. Na kraju, važno je informirati korisnike o tome što tražilice pretražuju, odnosno pretražuju li samo stranice knjižnice ili stranice diljem svijeta, te knjižničari koji kreiraju stranice knjižnice ne smiju pretjerati u korištenju knjižničarske terminologije.¹²

4. SMJERNICE ZA IZRADU MREŽNIH STRANICA KNJIŽNICA

Prema Faletar, Golub i Sudarević, prvi korak pri izradi mrežnih stranica morao bi biti definiranje svrhe stranice, a uz to i navođenje autora stranice i način kontaktiranja. "Izrada mrežnih stranica, ne samo knjižničnih, trebala bi započeti uvažavanjem elemenata koji se odnose na svrhu, sadržaj, odgovornost, dizajn, tehnologiju te funkcionalnost stranica jer je osnovni cilj omogućiti korisnicima lakši pristup i korištenje sadržaja tih stranica."¹³

Prvi korak u tom procesu ističe potrebu za jasnim definiranjem svrhe mrežnih stranica, a u skladu s time potrebno je oblikovati sadržaj koji se nudi na stranicama.

¹¹ Usp. Jasek, Chris. How to desing library web sites to maximize usability. 2004. URL:

http://www.elsevier.com/framework_librarians/LibraryConnect/lcpamphlet5.pdf (2012-05-14), str. 4-6.

¹² Usp. Walbert, David. Best practices in school library website desing. URL:

<http://www.learnnc.org/lp/pages/969> (2012-05-14)

¹³ Faletar, Sanjica; Golub, Koraljka; Sudarević, Ana; Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera. Sudarević, Ana. URL:

<http://homes.ukoln.ac.uk/~kg249/publ/FaletarGolubSudarevic-Crikva-2002-hrv.pdf> (2012-05-31), str.

Ponudeni sadržaj mora biti lako shvatljiv, mora imati vrijednost za korisnike te informacije koje su navedene na mrežnim stranicama moraju biti točne, pouzdane i objektivno predstavljene i relevantne korisnicima, a izvori navedenih informacija moraju se moći provjeriti.¹⁴

Mrežna stranica fakultetske knjižnice mora slijediti tri kriterija. Prvi kriterij obuhvaća omogućavanje korisnicima da ostvare sve svoje ciljeve, drugi podrazumijeva korištenje mrežne stranice sa što manje grešaka, a treći se odnosi na ugodan dizajn same stranice.¹⁵

Nadalje, korisnik mora biti u mogućnosti utvrditi tko je stvorio mrežne stranice, odnosno, tko je autor stranice. "To podrazumijeva da su navedeni: ime pojedinca (često pseudonim webmaster) ili tvrtke, kvalifikacije i zanimanje autora, adresa, broj telefona i/ili telefaksa te adresa e-pošte."¹⁶

Kao što je spomenuto, korisnik ima pravo znati tko je kreirao određenu mrežnu stranicu, ali jednako tako je ta informacija korisna drugim knjižničarima koji se upuštaju u proces izrade mrežne stranice za svoje knjižnice, stoga mogućnost kontaktiranja kolega s iskustvom u izradi mrežne stranice može uvelike pomoći pri tom procesu. Nadalje, autori napominju važnost izgleda i pristupačnosti stranice. Naime, sljedeća skupina elemenata odnosi se na izgled i pristupačnost mrežnim stranicama. Prilikom oblikovanja mrežnih stranica trebalo bi uvažavati osnovne estetske kriterije, koji podrazumijevaju primjerenu veličinu slova kao i pažljiv odabir boje slova i podloge, što podrazumijeva podjednako korištenje tople i hladne boje, a najviše ih se može koristiti četiri. Potrebno je ostaviti dovoljno "bijelog prostora", odnosno prostora bez teksta. Sve će to korisnicima omogućiti lakše čitanje teksta i jednostavnije pretraživanje ponuđenog sadržaja.¹⁷

Iz istog razloga sve mrežne stranice moraju biti stabilne i pristupačne, odnosno pristup mora biti omogućen korisniku u bilo koje vrijeme s bilo kojeg mjesta. Također, korisnika ne smijemo dovesti u situaciju da umjesto željene stranice dobije obavijest o grešci, a isto vrijedi i za sve hiperveze koje se nalaze na stranici. Hiperveze je potrebno redovito provjeravati, odnosno, ukloniti ih ako više ne postoje.

¹⁴ Usp. Ibid, str. 2-3.

¹⁵ Battleson, Brenda; Booth, Austin; Weintrop, Jane. Usability testing of an academic library web site: a case study. 2001. URL: http://web.simmons.edu/~benoit/lis403/battleson_2000.pdf (2012-05-14), str. 188.

¹⁶ Usp. Ibid, str. 3

¹⁷ Usp. Ibid, str. 3.

Budući da je nemoguće u potpunosti predvidjeti potrebe i predznanja korisnika, potrebno je oblikovati različite oblike pomoći, pri čemu treba nastojati da poruke i upute budu precizne, a jezik jasan i razumljiv. Također, sve hiperveze koje su navedene na stranici potrebno je opisati, tj, navesti razlog zbog kojeg su odabrane.

Isto tako, ne treba pretjerivati s upotrebom elemenata koji usporavaju učitavanje stranice, poput slikovnih ili zvučnih datoteka. Preporuča se da vrijeme učitavanja ne traje duže od 15 – 20 sekundi. U protivnom, korisnici će najčešće odustati od pretraživanja, isto kao što će odustati ako kretanje, odnosno navigiranje po stranicama nije jednostavno i logično.¹⁸

4.1. Osnovni sadržajni elementi mrežnih stranica knjižnica

Radi kvalitetne izrade mrežne stranice školske ili fakultetske knjižnice, potrebno je što preciznije definirati određene skupine i elemente koji trebaju biti sadržani unutar stranice knjižnice. U tu svrhu su oblikovani sljedeći elementi.

Opće informacije, odnosno informacije koje se smatraju polaznom točkom u komunikaciji korisnika i mrežne stranice, a svrha toga je mogućnost uvida korisnika u adresu i broj telefona knjižnice, u informacije o povijesti i radnom vremenu, u pregled osoblja i njihovih djelatnosti, u popis publikacija i statističke podatke te u vodič i tlocrt knjižnice.

Drugi su element podatci o odgovornosti, tj. imena osoba ili nazivi tvrtki koje su zaslužne za kreiranje mrežne stranice, kao i njihove adrese i kontakt brojevi, čime se postiže vjerodostojnost i omogućava se aktivna komunikacija.

Nakon podataka o odgovornosti slijedi datum zadnje promjene stranice, a zatim i online katalogi koji nude korisnicima uvid u fond knjižnice, ali također mogu nuditi i uvid u kataloge drugih knjižnica te pojedine skupne kataloge.

Kao bitan element navode se elektronički izvori, pri čemu se misli na elektroničke knjige, časopise i novine, elektroničke zbirke tekstova i članaka, sadržaj za razonodu, izvore za nastavnike i internetske tražilice, a uz to sve mogu se ponuditi i poveznice na stranice drugih školskih knjižnica ili online izložbe.

Usluge knjižnica element su mrežne stranice koji ima ulogu upoznati korisnike s uslugama koje se nude u knjižnici. Zahvaljujući novoj tehnologiji, odnosno mrežnim

¹⁸ Ibid, str. 3

stranicama, prepoznaju se dvije vrste usluga: tradicionalne (posudba, nabava građe, fotokopiranje) i nove (mrežni pristup, dostava informacija).

Nadalje, informacijska služba, odnosno virtualni informacijski prostor na kojem se korisniku nudi mogućnost postavljanja pitanja, obuhvaća virtualnu referentnu zbirku, informacije o zbirkama, često postavljana pitanja (FAQ) te opciju "pitajte knjižničara".

Element izobrazba uključuje upute i pomoć korisniku pri traženju informacija. Jedna od osnovnih uloga knjižničara tu dolazi do izražaja – obučavanje korisnika za rad s novim tehnologijama. Faletar, Golub i Sudarević za ovu ulogu kažu da "...podrazumijeva poticanje mrežne pismenosti, obučavanje korisnika za sve načine pristupanja, pretraživanja i pregledavanja informacijskih izvora. Osim toga, knjižničar bi morao izvršiti procjenu vrijednosti novih informacijskih izvora, obavještavati korisnika o značajnim promjenama te ponuditi izbor najrelevantnijih izvora informacija."¹⁹

Nadalje, broj elemenata koje bi ova skupina trebala sadržavati je povećati, stoga se ovdje navode samo najnužniji:

- "• upute i pomoć za korištenje same knjižnice i njenih mrežnih stranica
- upute za pretraživanje online kataloga
- upute za pretraživanje Mreže
- upute i pomoć za korištenje pojedinih programa koje korisnici učestalo koriste, (npr. Internet tražilice)
- objašnjenje osnovnih pojmova vezanih uz Internet
- upute za pisanje učeničkih radova te
- informacije o daljnjem školovanju i izboru zanimanja"²⁰

Na kraju, posljednji elementi uključuju pretraživanje i novosti. Dok element pretraživanja ističe mogućnost jednostavnog pretraživanja mrežnih stranica, ali uz to i same Mreže, element novosti nas upućuje na mogućnost obavještavanja redovitih i čestih posjetioca stranice o novim sadržajima i događajima u knjižnici.

¹⁹ Ibid, str. 8

²⁰ Ibid, str. 8-9

5. PREGLED MREŽNIH STRANICA FAKULTETSKIH KNJIŽNICA NA SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

Putem ovog istraživanja detaljnije će se prikazati sličnosti i razlike mrežnih stranica fakultetskih knjižnica na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera. Prije svega, potrebno je krenuti od kriterija pomoću kojih će se vršiti ovo istraživanje.

5.1. Kriteriji istraživanja

Analizom će se za svaku pojedinu stranicu postojati li:

- podaci o adresi ustanove te kontakt (telefon, fax te e-mail adrese djelatnika)
- popis osoblja knjižnice
- opće informacije i radno vrijeme
- informacije o odgovornosti i ažuriranju stranice.
- mogućnost korištenja elektroničkih izvora
- međuknjižnična posudba
- vlastiti katalog ili katalog drugih ustanova.

6. ISTRAŽIVANJE

6.1. Mrežna stranica knjižnice Ekonomskog fakulteta u Osijeku

Pregledavanjem mrežne stranice knjižnice Ekonomskog fakulteta u Osijeku može se zaključiti da sadrži većinu elemenata koje bi svaka mrežna stranica knjižnice trebala posjedovati. Pri samom vrhu stranice nalaze se podaci o lokaciji knjižnice, kontakti, radno vrijeme knjižnice te imena zaposlenog osoblja knjižnice. Stranica također sadrži kratku povijest knjižnice, te sadrži podatke o veličini zbirke. Mogu se naći i podaci o vrsti publikacija koje knjižnica sadrži, na koji način knjižnica nabavlja knjižni fond, te kome je knjižna građa dostupna. Na samoj stranici knjižnice postoje informacije o stvaratelju mrežne stranice, a za stvaranje stranice je odgovoran Ofir d.o.o.. Pri samom vrhu stranice također mogu se naći podaci o zadnjim promjena sadržaja. Stranica sadrži i poveznicu za pristup mrežnom katalogu knjižnice, a mogu se naći poveznice i za kataloge drugih knjižnica. Jedan od nedostataka stranice je

nepostojanje mrežne informacijske službe i informacija o uslugama knjižnice. Na stranici knjižnice se spominje postojanje međuknjižnične posudbe, a stranice također sadrži i poveznice na poznatije baze podataka, poput ERIC-a, Emerald-a i EBSCO-a.

6.2. Mrežna stranica knjižnice Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku

Mrežnoj stranici knjižnice Elektrotehničkog fakulteta pristup je otežan zbog nedovoljno vidljive poveznice na mrežnim stranicama Fakulteta. Pri samom vrhu stranice mogu se naći podaci o lokaciji knjižnice, brojevi telefona, radno vrijeme knjižnice te imena zaposlenog osoblja knjižnice, no ne sadrži e-mail adrese djelatnika. Stranica sadrži podatke o veličini zbirke, te podatke o samoj vrsti publikacija koje posjeduje. Podaci o stvaratelju stranice ne postoje, kao ni podaci o zadnjoj promjeni sadržaja. Stranica sadrži i poveznicu za pristup mrežnom katalogu knjižnice, no ne sadrži poveznice na kataloge drugih knjižnica. Nedostatci su nepostojanje mrežne informacijske službe i informacija o uslugama knjižnice. Stranica ne sadrži podatke o međuknjižničnoj posudbi, kao ni poveznice na elektroničke izvore.

6.3. Mrežna stranica knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica knjižnice Filozofskog fakulteta sadrži većinu potrebnih elemenata i sam pristup je lak. Stranica je iznimno pregledna te se na samoj naslovnoj stranici mogu naći novosti vezane uz rad knjižnice. Stranica sadrži mnoštvo poveznica koje upućuju na sve potrebne informacije. Tako se mogu naći poveznice na kataloge, opće informacije, usluge knjižnice, edukaciju korisnika i sl. Sama stranica nudi poveznice koje omogućuju pronalazak i korištenje velikog broja elektroničkih izvora. Podaci o stvaratelju stranice ne postoje, kao ni podaci o zadnjoj promjeni sadržaja. Knjižnična stranica Filozofskog fakulteta nudi mogućnost proučavanja pravilnika u kojemu se spominju uvjeti i politika međuknjižnične posudbe. Također je važno spomenuti i nepostojanje mrežne informacijske službe na mrežnoj stranici knjižnice.

6.4. Mrežna stranica knjižnice Građevinskog fakulteta u Osijeku

Kao i mrežna stranica Filozofskog fakulteta, stranica knjižnice Građevinskog fakulteta sadrži mnoštvo informacija, sam pristup stranici je lak, kao i navigacija poveznicama. Na naslovnoj stranici mogu se naći informacije o samoj knjižnici, njezina kratka povijest, te podaci o veličini zbirke i vrsti publikacija koje posjeduje. Osim tih informacija na naslovnoj stranici mogu se naći kontakti, podaci o osoblju i radnom vremenu knjižnice. Stranica sadrži poveznice na vlastiti katalog, kao i na kataloge drugih knjižnica. Mogu se naći i poveznice na kojima postoje informacije o uslugama knjižnice, novostima te edukaciji korisnika i samih knjižničara. Stranica sadrži i informacijsku službu, točnije, uslugu "Pitaj knjižničara". Podaci navode osobu koja održava stranicu, no ne postoje podaci o tvorcu stranice. Datum zadnje promjene također ne postoji. Stranica knjižnice Građevinskog fakulteta sadrži poveznice na kataloge i baze podataka te sadrži informacije o međuknjižničnoj posudbi.

6.5. Mrežna stranica knjižnice Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

Sama mrežna stranica knjižnice Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu fakulteta ne postoji, no postoje poveznice koje upućuju na informacije o knjižnici. Stranica sadrži nekoliko elemenata. Tako se mogu naći podaci njezinoj povijesti i knjižničnom fondu. Podaci o lokaciji knjižnice, kontakti, radno vrijeme knjižnice te imena zaposlenog osoblja knjižnice mogu se pronaći na početnoj stranici. Podaci o odgovornosti ne postoje kao ni datum zadnje izmjene. Ne mogu se naći ni podaci o tvorcu stranice, a također ne sadrži ni poveznice na zbirku. Stranica ne sadrži ni poveznicu na katalog, no postoji bilten prinova sa sažecima koji su dostupni korisnicima. Neke od informacija koje stranica sadrži su pravila posudbe te pravilnik o radu knjižnice. Na samoj stranici knjižnice ne postoje podatci o međuknjižničnoj posudbi, a ujedno nema ni elektroničkih izvora koji se nalaze na stranici fakulteta.

6.6. Mrežna stranica knjižnice Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica Poljoprivrednog fakulteta je veoma slična stranici Građevinskog fakulteta. Sadrži mnoštvo informacija, sam pristup stranici je lak, kao i navigacija poveznicama. Na naslovnoj stranici se nalaze informacije o samoj knjižnici, podatci o veličini zbirke i vrsti publikacija koje posjeduje, te njezina kratka povijest. Osim navedenih informacija na naslovnoj stranici se nalaze kontakti, podaci o osoblju i radnom vremenu knjižnice, ali stranica ne sadrži podatke o lokaciji, odnosno adresu ustanove. Stranica sadrži poveznice na vlastiti katalog, kao i na kataloge drugih knjižnica. Nude se i poveznice na kojima postoje informacije o uslugama knjižnice, novostima te edukaciji korisnika i samih knjižničara. Stranica sadrži i uslugu "Pitaj knjižničara". Postoje podaci o osobi koja održava stranicu, no ne navodi se i tvorac stranice. Datum zadnje promjene ne postoji. Putem poveznice "Izdavačka djelatnost" korisnicima se pruža mogućnost pregledavanja publikacija koje izdaje fakultet, a putem posebne poveznice korisnici mogu proučavati članke iz časopisa Poljoprivreda. Korisniku se također pruža mogućnost narudžbe publikacije koja mu je potrebna putem međuknjižnične posudbe.

6.7. Mrežna stranica knjižnice Prehrambeno - tehnološkog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica knjižnice Prehrambeno - tehnološkog fakulteta sadrži većinu potrebnih elemenata. Pristup stranici je lak, kao i sama navigacija stranicom. Na naslovnoj stranici nalaze se osnovni podaci, poput radnog vremena knjižnice, adrese knjižnice te kontakti. Postoji poveznica koja vodi na kratku povijest knjižnice, a tu se mogu naći i podaci o poslanju knjižnice, veličini zbirke, knjižničnoj građi koju knjižnica posjeduje, te osoblju zaposlenom u knjižnici. Stranica ne sadrži poveznicu na vlastiti katalog, no nudi mnoštvo drugih koje upućuju na druge kataloge. Nude se i poveznice na kojima postoje informacije o uslugama knjižnice i edukaciji korisnika, no ne postoje novosti vezane za knjižnicu. Podaci o stvaratelju stranice postoje, a spominju se u obliku pseudonima webmaster, dok podaci o zadnjoj promjeni sadržaja ne postoje. Jedan od nedostataka je i nepostojanje mrežne informacijske službe. Mrežna stranica Prehrambeno – tehnološkog fakulteta sadrži podatke o međuknjižničnoj posudbi, a stranica je dodatno obogaćena brojnim elektroničkim izvorima pomoću kojih korisnici mogu pretraživati baze podataka.

6.8. Mrežna stranica knjižnice Strojarskog fakulteta u Slavonskom Brodu

Mrežna stranica knjižnice Strojarskog fakulteta je slična stranici Građevinskog i Poljoprivrednog fakulteta. Pristup i navigacija stranicom su laki. Stranica posjeduje mnoštvo potrebnih informacija. Tako se mogu naći podaci o ustrojstvu knjižnice s njezinim radnim vremenom i zaposlenicima. Ne sadrži poveznicu na vlastiti katalog, nego postoje poveznice na kataloge drugih knjižnica. Nude se i poveznice na informacije o uslugama knjižnice i edukaciji korisnika, te novostima, no na samim poveznicama za usluge i novosti ne nalaze se potrebne informacije. Pozitivno je postojanje informacijske službe kao i datum zadnje izmjene, a podatci o tvorcu stranice se vode pod pseudonimom webmaster. Na stranici fakulteta je moguće pristupiti brojnim bazama podataka i katalozima drugih knjižnica, stoga postoje elektronički izvori, no ne postoje podatci o međuknjižničnoj posudbi.

6.9. Mrežna stranica knjižnice Učiteljskog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica knjižnice Učiteljskog fakulteta je veoma jednostavna i ne sadrži puno potrebnih informacija. Na naslovnoj stranici nalaze se informacije o radnom vremenu knjižnice, adresa, kontakti, te imena zaposlenog osoblja. Stranica sadrži poveznicu na novosti vezane uz rad knjižnice. Podaci o tvorcu stranice postoje, no ne postoji datum zadnje izmjene. Poveznice na vlastiti katalog ne postoje, kao ni poveznice na kataloge drugih knjižnica. Na stranicama Učiteljskog fakulteta ne postoje informacije o međuknjižničnoj posudbi, kao ni poveznice na elektroničke izvore.

6.10. Mrežna stranica knjižnice Medicinskog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica knjižnice Medicinskog fakulteta je u potpunosti drugačija od stranica preostalih knjižnica u ovom istraživanju. Stranica ne sadrži kontakt podatke i popis djelatnika, kao ni radno vrijeme knjižnice. Adresa knjižnice se spominje u kontekstu samog fakulteta, a na stranici ne postoje podatci o odgovornosti i datumu posljednje izmjene. Jedina svrha stranice je upućivanje korisnika na knjižničnu građu

na internetu, a korisnik može pristupiti toj građi putem poveznica na stranice poput SpringerLink ili FreeMedicalJournals. Prema tome, stranica knjižnice Medicinskog fakulteta ne sadrži poveznice na vlastiti katalog i na kataloge drugih knjižnica, već samo upućuje na mrežne baze podataka. Informacija o međuknjižničnoj posudbi na stranici nema.

6.11. Mrežna stranica knjižnice Pravnog fakulteta u Osijeku

Mrežna stranica Pravnog fakulteta ne sadrži podatke o lokaciji, ali sadrže druge potrebne informacije, poput telefonskog broja, e-mail adrese i popisa djelatnika. Stranica također sadrži i podatke o radnom vremenu i općenite podatke o knjižnici, no nigdje na stranici se ne mogu pronaći podatci o posljednjem ažuriranju i podatci o odgovornosti. Na stranici postoje poveznice koje vode prema katalogu knjižnice na fakultetu, a također postoje i poveznice na kataloge drugih knjižnica, domaćih i inozemnih. Unutar pravilnika o radu knjižnice, kojem se može pristupiti u obliku pdf dokumenta, spominje se međuknjižnična posudba, kao i način na koji se može obaviti. Stranica Pravnog fakulteta sadrži brojne poveznice pomoću kojih se mogu pregledavati razni elektronički časopisi.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

KNJIŽNICA	Adresa	Telefon, fax	E-mail	Popis osoblja	Općenite informacije o knjižnici	Radno vrijeme	Datum zadnje promijene	Podatak o odgovornosti
Ekonomski fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Elektrotehnički fakultet	DA	DA	Ne	DA	DA	DA	Ne	Ne
Filozofski fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	Ne
Građevinski fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	DA
Katolički Bogoslovni fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	Ne	Ne
Poljoprivredni fakultet	Ne	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	DA
Prehrambeno - tehnološki fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	DA
Strojarski fakultet	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Učiteljski fakultet	DA	DA	DA	DA	Ne	DA	Ne	DA
Medicinski fakultet	DA	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Pravni fakultet	Ne	DA	DA	DA	DA	DA	Ne	Ne

Tablica 1. Prikaz prvog dijela istraživanja

Mrežna stranica knjižnice ekonomskog fakulteta se ističe po vidljivosti usluga i općih informacija. Uočljivo je da mrežna stranica knjižnice sadrži sve tražene podatke, te je stoga idealni tip stranice koji može poslužiti kao uzor knjižničarima i web dizajnerima pri izradi željene stranice. Nadalje, maksimalni učinak u istraživanju također pokazuje i stranica Strojarskog fakulteta u Slavonskom Brodu koja putem Sustava znanstvenih informacija (SZI) nudi sve potrebne informacije, informacije koje se inače ne mogu pronaći na početnoj stranici, ali im se može pristupiti putem poveznice koja vodi na SZI stranicu. Mrežna stranica knjižnice Medicinskog fakulteta se ističe kao mrežna stranica koje gotovo da ne sadrži ijedan podatak. Od ponuđenih elemenata ona sadrži samo podatak o adresi knjižnice, što nikako nije dovoljno korisniku.

Gledajući elemente koji su korišteni u istraživanju, može se primijetiti da odgovorne osobe za mrežne stranice ne ostavljaju podatke o posljednjem ažuriranju stranice, to čine samo mrežne stranice knjižnica Ekonomskog fakulteta i Strojarskog fakulteta, zajedno čineći 18% stranica koje ostavljaju datum posljednje izmjene stranice.

Podatke o lokaciji, odnosno adresu knjižnice navode 9 od 11 knjižnica, a to govori da je na 82% stranica zabilježen ovaj podatak.

Kontakt podatci, u ovom slučaju brojevi telefona i faxes, su većinom prikazani na stranicama, tj. na 10 od 11 mrežnih stranica fakultetskih knjižnica, što konačno daje rezultat od 91%. Nadalje, e-mail adrese djelatnika i drugih odgovornih osoba se pojavljuju na 9 od 11 stranica, što daje isti rezultat kao i u slučaju adrese knjižnice, odnosno rezultat od 82%. Popis osoblja je istovjetan elementu kontakta, kod kojeg samo mrežna stranica knjižnice Medicinskog fakulteta ne sadrži te podatke, stoga je postotak isti (91%). Podatke o radnom vremenu i općenite informacije o knjižnici sadrži 82% mrežnih stranica knjižnica, odnosno 9 od istraživanih 11 mrežnih stranica. Podatke o odgovornosti navode 6 od ukupno 11 mrežnih stranica fakulteta, što daje rezultat od 55%.

KNJIŽNICA	Međuknjižnična posudba	Elektronički izvori	Vlastiti katalog	Katalozi drugih knjižnica ili skupni katalozi	On-line informacijska služba
Ekonomski fakultet	DA	DA	DA	DA	Ne
Elektrotehnički fakultet	Ne	Ne	DA	Ne	Ne
Filozofski fakultet	DA	DA	DA	DA	Ne
Građevinski fakultet	DA	DA	DA	DA	DA
Katolički Bogoslovni fakultet	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Poljoprivredni fakultet	DA	DA	DA	DA	DA
Prehrambeno - tehnološki fakultet	DA	DA	Ne	DA	Ne
Strojarski fakultet	Ne	DA	Ne	DA	DA
Učiteljski fakultet	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Medicinski fakultet	Ne	DA	Ne	Ne	Ne
Pravni fakultet	DA	DA	DA	DA	Ne

Tablica 2. Prikaz drugog dijela istraživanja

U drugom dijelu istraživanja, elementi koji su se istraživali su postojanje informacija o međuknjižničnom poslovanju knjižnice, postojanje poveznica ili upućivanje na elektroničke izvore, bilo da su časopisi u elektroničkom formatu ili baze podataka u mrežnom obliku. Također se pregledavalo postoji li na mrežnoj stranici fakultetske

knjižnice katalog koji pripada knjižnici te postoje li poveznice na kataloge drugih knjižnica ili skupne kataloge.

Rezultati upućuju da većina fakulteta prakticira korištenje ovih elemenata. Naime, podatci o postojanju međuknjižnične posudbe se spominju na 6 mrežnih stranica od ukupno 11 istraživanih, što čini 55% stranica. Nadalje, korištenje elektroničkih izvora je moguće na 8 od 11 mrežnih stranica (73%).

Pristup vlastitom katalogu na mrežnim stranicama knjižnice ima 6 od 11 knjižnica, odnosno 55%. Nadalje, u odnosu na upućivanje korisnika na kataloge drugih ustanova, tj. drugih knjižnica, rezultat pokazuje da 64% knjižnica upućuju na druge kataloge, odnosno 7 knjižnica od ukupno 11.

Posljednji element koji se provjeravao bio je postojanje mrežne informacijske službe. Prema prikupljenim podacima, postojanje mrežne informacijske službe na mrežnim stranicama fakulteta se pokazalo kao nedostatak. Naime, samo 3 mrežne stranice imaju razvijenu mrežnu uslugu informiranja, što znači da samo 27% mrežnih stranica fakultetskih knjižnica na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera ima razvijenu mrežnu informacijsku službu.

8.ZAKLJUČAK

Pregledavanjem stranica knjižnica fakulteta Josipa Juraja Strossmayera u Osijeku može se zaključiti da većina mrežnih stranica knjižnica sadrži sve ili gotovo sve elemente koji su potrebni kako bi stranica bila dobra i lako pregledna. Elementi poput adrese ustanove, kontakt broja, popisa osoblja i radnog vremena sadrži većina stranica danas, a mrežne stranice Sveučilišta u Osijeku prate taj trend. Iako ni jedna stranica fakulteta ne sadrži sve elemente, to nikako ne znači da ih se ne može nazvati kvalitetnim stranicama. Kao stranicu koja ne zadovoljava dovoljno kriterija treba istaknuti stranicu Medicinskog fakulteta u Osijeku, stranicu koja sadrži samo poveznice na poznatije baze podataka koje su svakako od koristi studentima medicine koji su prije svega glavna i osnovna skupina korisnika te knjižnice, no stranica sadrži samo jedan od osnovnih elementa, a to je adresa knjižnice koja je prije svega zapisana u zaglavlju mrežne stranice i odnosi se isključivo na adresu fakulteta.

Kao glavne nedostatke mrežnih stranica može se spomenuti da odgovorne osobe koje stavljaju nove informacije i sadržaje na stranicu ne ostavljaju datum kada

se stranica posljednji put izmijenila, što svakom korisniku izaziva sumnju u informacije koje pročita jer ne zna jesu li one bile relevantne prije nekoliko godina ili mjeseci ili su pak sada korisne. Također, mrežna informacijska služba ima svrhu olakšanog povezivanja korisnika i knjižničara, ali prije svega pomaže svakom korisniku koji nije siguran u određene usluge te načine na koje može doći do određenih izvora koji su mu potrebni u svakodnevnom radu ili trenutnom istraživanju, stoga mrežna inačica takvog tipa službe može korisniku uvelike pomoći.

Rezultati istraživanja pokazuju da knjižnice idu u korak s novim tehnologijama te rade na omogućavanju lakog pristupa korisnicima njihovim zbirkama, kao i zbirkama drugih knjižnica, no to nikako ne znači da ne trebaju više nadopunjavati svoje stranice novim sadržajima. Budući da se svijet nalazi u vremenu rapidnog razvoja i čestih promjena, knjižničari i ostale odgovorne osobe moraju konstantno raditi na unapređivanju i nadopunjavanju mrežnih stranica svojih ustanova kako bi sve više korisnika interneta i novih tehnologija moglo pronaći informacije koje su im potrebne sa što manjim brojem *klikova* na mišu.

Literatura

- 1) Battleson, Brenda; Booth, Austin; Weintrop, Jane. Usability testing of an academic library web site: a case study. 2001. URL:
http://web.simmons.edu/~benoit/lis403/battleson_2000.pdf (2012-05-14)
- 2) Faletar, Sanjica; Golub, Koraljka; Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera. Sudarević, Ana. URL:
<http://homes.ukoln.ac.uk/~kg249/publ/FaletarGolubSudarevic-Crikva-2002-hrv.pdf>
(2012-08-03)
- 3) Jasek, Chris. How to design library web sites to maximize usability. 2004. URL:
http://www.elsevier.com/framework_librarians/LibraryConnect/lcpamphlet5.pdf
(2012-05-14)
- 4) Lazzarich, L. koliko mrežne stranice knjižnica mogu pomoći ili odmoći u promidžbi? // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 46(2003[i.e. 2004]), 3/4, str. 119-124.

- 5) McGillis, Louise; Toms, Elaine G. Usability of the academic library web site: implications for design. 2001. URL: <http://crl.acrl.org/content/62/4/355.full.pdf> (2012-05-15)
- 6) Radford, Marie L. User 2.0: Innovative Library Sites: (Part 1 - Academic Libraries). // Library Garden blog. URL: <http://librarygarden.blogspot.com/2007/02/user-20-innovative-library-sites-part-1.html> (2012-09-10)
- 7) Stojanovski, Jadranka; Pažur, Ivana. Hrvatske knjižnice na webu: prosudba sadržaja.// Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, (2002), str. 83-101.
- 8) Stover, Mark. The Mission and Role of the Library Web Site URL: <http://misc.library.ucsb.edu/universe/stover.html> (2012-09-07)
- 9) Sturges, Paul. Internet i sveučilišne knjižnice: nekoliko problematičnih točaka. Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 3, 1/2 (1999), str. 4-31.
- 10) Walbert, David. Best practices in school library website desing. URL: <http://www.learnnc.org/lp/pages/969> (2012-05-14)

Mrežne Stranice fakultetskih knjižnica iz istraživanja, redom po poglavljima:

Ekonomski fakultet u Osijeku. URL: <http://www.efos.unios.hr/knjiznica> (2012-08-05)

Elektrotehnički fakultet u Osijeku. URL: <http://www.etfos.unios.hr/?sluzbe> (2012-08-05)

Filozofski fakultet u Osijeku. URL: <http://web.ffos.hr/knjiznica/> (2012-08-05)

Građevinski fakultet u Osijeku. URL:

<http://knjiznice.szi.hr/index.php?libid=46&task=nsi> (2012-08-05)

Katolički Bogoslovni fakultet u Đakovu. URL: <http://www.djkbk.unios.hr/knjiznica> (2012-08-05)

Poljoprivredni fakultet u Osijeku. URL:

<http://www.pfos.unios.hr/index.php/knjiznica-fakulteta> (2012-08-05)

Prehrambeno-tehnološki fakultet u Osijeku. URL:

<http://www.ptfos.unios.hr/index.php/hr/knjiznica> (2012-08-05)

Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu. URL:

<http://www.sfsb.unios.hr/nastava/knjiznica> (2012-08-05)

Učiteljski fakultet u Osijeku. URL:

http://www.ufos.unios.hr/DATA/multimenu/opci_podaci/knjiznica.php (2012-08-05)

Medicinski fakultet u Osijeku. URL:

<http://www.mefos.unios.hr/cms/mefos/hr/poveznice/knjiznica.html> (2012-08-05)

Pravni fakultet u Osijeku. URL:<http://www.pravos.unios.hr/knjiznica/index.htm>
(2012-08-05)